

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԽՈՍՔԸ՝
ՈՒՂՂՎԱԾ ՆՈՐԻՆ ԳԵՐԱԶԱՆՑՈՒԹՅՈՒՆ, ԿԱՐԴԻՆԱԼ
ԺԱՆ ՎԻԼԼԲՐԱՆԴՍԻՆ

(1972 թ. հունիսի 18)

Ձերդ գերազանցություն,

Ի Քրիստոս սիրով, բարի գալուստ կմաղթեմք Ձեզի և Ձեր բարձր պատվիրակության անդամներուն, որ կու գաք հավիտենական քաղաք Հոռմեն, իբրև պատգամաբերները Ն. Ս. Պողոս Զ Սրբազան Քահանայապետին:

Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցին և հատկապես Մենք հույժ երջանիկ ենք Ձեզ ողջունելու այստեղ, ա. Էջմիածնի մեջ, բազմադարյան գերագույն կեդրոնը հայ առաքելական եկեղեցվո, Ձեր այցելության մեջ տեսնելով շարունակումը եղբայրական սիրո այն հարաբերություններուն, որոնք սկիզբ առին մեր եկեղեցիներուն միջև, մամավանդ երկու տարիներ առաջ Մեր պաշտոնական այցելությամբ Հոռմ: Մեր այդ այցը, պատմական այնպիսի վկայություն մը հանդիսացավ որ մեր եկեղեցիին և անձամբ Մեզի համար պիտի մնա ոչ միայն անմոռանալի, այլ նաև լուսավոր անկյունադարձ մը մեր հետագա կյանքի ճանապարհին:

Այսօր Ձեր ներկայության, սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի գահեն անգամ մը ևս կխոստովանիք թե կհավատանք համաքրիստոնեական եղբայրության իդեալին և եկեղեցիներու հետզհետե առավել մերձեցման ու համագործակցության, Քրիստոսի սիրուն մեջ միանալու տենչով ոգեշնչված:

Երբ կնայինք մեր ետև, անցնող դարերուն, ինչքա՛ն կափսոսանք այսօր, որ այդքան երկար, շատ երկար ժամանակ, Քրիստոսի անունով ապրող ու գործող եկեղեցիներ չեն կարողացած գոնե կրոնական կյանքի մեջ իրականացնել Քրիստոսի մեծագույն պատվիրանները՝ սիրո և խաղաղության: Ողբերգություն մը եղած է այդ, որ ահա մեր օրերուն վերջ կգտնե: Մենք բոլորս երջանիկ կզգանք զմեզ որ մեր օրերուն է որ կկատարվի այդ բարեշրջումը: Եվ եթե մեզմե ոմանք կկարողանան գերակատարները հանդիսանալ երջանիկ այս նոր իրադրության, այդ կրնան նկատել անոնք, իրենց կյանքի մեծագույն մխիթարությունը: Անկասկած թե նման մեծ դերակատարներ հանդիսացան նաև՝ հանգուցյալ Հովհաննես ԻԳ Պապը, և ձեր մեծ եկեղեցվո այժմու Քահանայապետ Պողոս Զ:

Կրոնական տեսակետե, մեր ժամանակները կրնորոշվին քրիստոնեական եկեղեցիներու՝ «աշխարհին բացվելու» և աշխարհին հետ «դիպլոմ» մեջ ըլլալու ձգտումով ու անհրաժեշտությունով, կրոնական, գիտական, մշակութային և ընկերային-քաղաքական մակարդակներու վրա:

«Բացվիլ աշխարհին» կրոնական կյանքի մակարդակի վրա կնշանակե ապրիլ և գործել եկեղեցիներու մերձեցման, միութենական ոգիով, էկումենիկ ոգիով:

«Բացվիլ աշխարհին» գիտության մակարդակի վրա, կնշանակե համաձայնեցման եզրեր գտնել գիտության և կրոնքի միջև, այսինքն՝ բնական պատճառականության գիտական սկզբունքին և գերբնական հավատալիքներու կրոնական ուսմունքին միջև:

«Բացվիլ աշխարհին» մշակութային մակարդակի վրա, կնշանակե, օրգանապես հաղորդ մնալ արդի աշխարհի մշակույթին, մեկ կողմե որդեգրելով եկեղեցվո կյանքին մեջ, այդ մշակույթի, արվեստներու որոշ ըմբռնումներ և աբստինաչության ձևեր, մյուս կողմե ձգտելով կրոնական բազմադարյան մշակույթի, արվեստներու արժեքները արդիականության լույսին բերել և անոնցմով բեղմնավորել արդի մշակույթի զարգացման ընթացքը:

«Բացվիլ աշխարհին» ընկերային մակարդակի վրա, կնշանակե գտնել իմաստում ճանապարհը որ եկեղեցիները իրենց ճակատագիրը չկապեն որոշ դասակարգային շահերու, այլ ճշմարտապես հարազատ մնալով ավետարանական ուսմունքին, դառնան քարոզողները ընկերային արդարության ու հավասարության և մարդու կողմն մարդու շահագործման դրությանց վերացման:

Եվ վերջապես, «աշխարհին բացվիլ» քաղաքական մակարդակի վրա սիտի նշանակեր, դավանիլ և պաշտպանել պետություններու խաղաղ գոյակյությունը և համագործակցությունը, բոլոր մեծ ու փոքր ազգերու իրավական հավասարությունը, անոնց ազատ ինքնորոշման իրավունքը և բոլոր տեսակի անհրաժեշտությունաց ու խտրականությանց վերացումը, միջազգային հաստատ, անաչառ օրենքներու ուժով երաշխավորված Միացյալ ազգերու կազմակերպության բարձր հեղինակությամբ և ի հարկին ազդու միջամտությամբ:

Մեզի այնպես կրժի թե Էկումենիկ շարժման հետ անքակտելի կերպով կապված են այս բոլոր հարցերը: Էկումենիկ շարժման գաղափարը անջատել մեր օրերու մարդկությունը հուզող կենսական ու հիմնական հարցերեն, պիտի նշանակեր սահմանափակել եկեղեցվո գոյության իմաստն ու անոր առաքելությունը:

Մեր կարծիքով ուղիղ չէ մտածել թե Էկումենիզմը միմիայն եկեղեցիներու միության շարժում մըն է: Այդպես մտածել ու գործել պիտի նշանակել հեռու մնալ մեր օրերու աշխարհեն, մեր շուրջ ալեկոծվող կյանքեն և անոր նորանոր հառաջընթաց զարգացումներեն, ինչ որ պիտի նշանակեր անտեսել՝ կրոնական հավատքը իբրև ոգեկան գործոն ուժ պահպանելու անհրաժեշտությունը նոր կյանքի պայմաններու մեջ:

Հակված ենք, ուրեմն, մտածելու թե Էկումենիզմը միմիայն եկեղեցիներու մերձեցման և ապագա միության համար գործող շարժում մը չէ, այլ նաև ու մանավանդ շարժում մը միացյալ ուժերով ու ճիգերով պաշտպանելու քրիստոնեական հավատքը տազնապալի մեր օրերուն և զայն տիեզերական դարձնելու արդի աշխարհի մեջ, արդի աշխարհը հուզող կենսական և իրական հարցերում առնչվելով:

Մենք պետք է գիտնանք փնտրել ու գտնել Քրիստոսի Ավետարանի գոյության իմաստն ու անհրաժեշտությունը մարդկության ապագա կյանքի կառուցման ճանապարհին վրա: Մենք կհավատանք թե կառուցվող ապագա աշխարհը ևս պիտի լուսավորվի Քրիստոսով, վասնզի վկա է երկհազարամյա պատմությունը թե Քրիստոսի Ավետարանը՝ հավիտենական բարոյական ճշմարտություններու շտեմարան է, մշտանորոգ ոգեկանություն է, տեսական և եղափոխություն է:

Աշխարհին բացվելու ձգտումին, մեր օրերու ամենահրամայական ար-

տահալություններն մին, կշարունակե մնալ աշխարհի խաղաղությունը պահպանելու և ամրապնդելու գաղափարը, որ մեր աղոթքներու, մեր մտածումներու և մեր գործունեության առանցքը պետք է կազմե այսօր:

Այս կնկատենք կրոնական մեր գերագույն պարտականությունը, այսպես ժխտած պիտի ըլլալինք մեր ուխտը Աստուծո հանդեպ որ «խաղաղության Աստված» է: Այս զգացումը մեր գիտակցության մեջ գուցե առավել տիրական է որովհետև հայ եկեղեցին և հայ ժողովուրդը ավելի քան հազար տարի տառապած են ու նահատակված ռազմամուլ ու ծավալապաշտ պետություններու սանձազերծած պատերազմներու հետևանքով: Մեր ժողովուրդը այդ նակատագիրը ունեցավ նաև մեր դարուն, նախ առաջին համաշխարհային պատերազմին՝ Օսմանյան կայսրության կազմակերպած ցեղասպանությանը, երբ բնաջնջվեցավ մոտ երկու միլիոն հայ քրիստոնյա ազգաբնակչություն Արևմտյան Հայաստանի մեջ, և ապա համաշխարհային երկրորդ պատերազմին՝ երբ նացիստական հալածական դեմ Հայրենական մեծ պատերազմին, զոհվեցան ավելի քան 800.000 հայ ժողովուրդի զավակներ, իրենց ուսու և այլ ազգի տվետական միլիոնավոր հերոսներու կողքին:

Մենք չենք կամենար որ կրկնվին այն նման ողբերգություններ, ոչ մեկ տեղ աշխարհի վրա:

Ահա թե ինչու Մենք ուրախությամբ ողջունեցինք՝ վավերացումը սովետ-գերմանական՝ ուժի գործադրումից հրաժարվելու դաշինքի և խաղաղ գոյակցության նպաստող այն պատմական համաձայնագրերը որոնք վերջերս ստորագրվեցան Մոսկվայի մեջ, Սովետական Միության ղեկավարներու և Միացյալ Նահանգաց նախագահի միջև:

Սուրբ Էջմիածնի սեղանի առաջ պիտի մնանք միշտ աղոթող որ հետըզհետե աճի ու զորանա բարի կամեցողությունը և խաղաղարար ոգին պետություններու բոլոր ղեկավարներուն միջև:

Իբրև Հովվապետ հայ եկեղեցիին, մեր ժողովուրդի հետ միասին մեր բոլոր հույսերը, մեր բոլոր ապագայի երազանքները կապած ենք աշխարհի խաղաղության և ժողովուրդներու բարեկամության դատին հետ:

Ձերդ գերազանցություն, Մենք երջանիկ ենք որ Ձեր այցելությունը ս. Էջմիածին, առիթ ընծայեց Մեզի արտահայտելու Մեր այս մտածումներն ու խոհերը, քաջ գիտնալով և մեծապես գնահատելով ձեր մեծ եկեղեցվո և հատկապես սուրբ Պետրոսի Աթոռի գահակալ Ն. Ս. Պողոս Զ-ի՝ ս. Հոգով ներշնչված կոչերն ու անդուլ ջանքերը ի խնդիր սիրո և խաղաղության ամրապնդման մարդկանց սրտերուն և աշխարհին մեջ:

Կյանդրենք Ձեզմե որ Ձեր վերադարձին Հոռոմ, տանիք Ձեր Սրբազան Քահանայապետին մեր եկեղեցվո քրիստոնեական ողջույնը և Մեր եղբայրական հարգալից սիրո հավաստին, Մեր սրտեն բխած մաղթանքներով որ Տերը իր լույսով փառավորե Անոր առաքելության ճամփան այժմ և միշտ:

«Եւ Աստուած իմ լի արասցէ զամենայն պէտս Ձեր ըստ իրում մեծութեան՝ փառօք ի Քրիստոս Յիսուս: Այլ Աստուծոյ և Հօր մերում փառք յաւիտեանս յաւիտեանից. ամեն» (Փիլիպ. Դ 19—20):

